

Pensjonistforbundet

tele
pensjonistene

LO -Stats kontaktutvalg
for pensjonister

Krav til trygdeoppgjøret 2023

Fra Pensjonistforbundet, SAKO-samarbeidet og SAFO.

SAKO består av: Fagforbundets sentrale pensjonistutvalg, Telepensjonistene, Statens Vegvesens pensjonistforbund, kontaktutvalget for pensjonister i LO-Stat, Politiets pensjonistforbund, Jernbanepensjonistenes forbund og Postens Pensjonistforbund.

SAFO består av: Norges Handikapforbund, Norsk Forbund for Utviklingshemmede og Foreningen Norges Døvblinde

Sammen representerer vi 290 000 medlemmer, og leverer med dette krav til trygdeoppgjøret 2023.

Oslo, 15. mai 2023

Økning av pensjonene

Vårt primære mål er at reguleringen av løpende pensjon og uføretrygd skal være gjenstand for reelle forhandlinger med en ramme om lag lik lønnsveksten, se nærmere om dette i kravene nedenfor.

Vi viser imidlertid til at Pensjonistforbundet i samarbeid med SV og FrP ble enige om flere forslag til forbedringer for alderspensjonistene i 2020. Et av forslagene var å endre den daværende pensjonsreguleringen lik lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent, til å følge gjennomsnittet av lønns- og prisveksten i tråd med Arbeiderpartiets forslag. Stortingets flertall vedtok denne endringen. Det har vist seg å gi et bedre resultat for pensjonistene i 2021 og 2022, enn hva den gamle reguleringsmetoden ville gitt, og det vil også gi et betydelig bedre resultat i 2023.

I beregningen av gjennomsnittet av lønns- og prisveksten skal det korrigeres for avvik mellom anslått og faktisk lønnsvekst siste to år, samt avvik mellom anslått og faktisk prisvekst forrige år. Vi viser til revidert budsjett 2023 og regjeringens anslag for lønnsvekst og prisvekst i inneværende år, på henholdsvis 5,25 og 5,4 prosent. Vi viser videre til avviket på 0,6 prosentpoeng mellom anslått lønnsvekst for 2022 på 3,7 prosent, og faktisk lønnsvekst på 4,3 prosent. Og avviket på 2,4 prosentpoeng mellom anslått prisvekst for 2022 på 3,4 prosent, og faktisk prisvekst på 5,8 prosent. Den korrigerte lønnsveksten for 2023 er dermed 5,88 prosent, og prisveksten er 7,93 prosent. Gjennomsnittet av korrigert lønns- og prisvekst blir 6,91 prosent. For å oppnå en årsvekst i 2023 på 6,91 prosent må alderspensjon under utbetaling oppreguleres med 8,54 prosent med virkning fra 1. mai 2023. Vi viser i tillegg til krav om kompensasjon for etterslepet fra 2021 på 0,55 prosentpoeng og krav om et løft av de laveste pensjonene.

Uføretrygden fra NAV reguleres ikke etter samme metode som for alderspensjonistene. Her er det lønnsveksten som legger rammene for reguleringen. Som beskrevet over, er den korrigerte lønnsveksten for 2023, på 5,88 %. Det innebærer at reguleringen av uføretrygd under utbetaling, for å oppnå en årsvekst i 2023 på 5,88 %, må oppjusteres med 6,41 prosent fra 1. mai.

Forhandlingsretten må gjeninnføres

Vårt primære mål er at reguleringen av løpende pensjon og uføretrygd skal være gjenstand for reelle forhandlinger med en ramme om lag lik lønnsveksten. Det er et viktig demokratisk prinsipp at landets om lag 1,4 millioner pensjonister og uføretrygdede sikres medinnflytelse over egen inntekt og levekår.

Vi er imot dagens rigide reguleringsbestemmelse som over tid er forventet å gi alderspensjonister kun halvparten av realveksten som lønnsstakere mottar. Lik prosentvis regulering bidrar til å forsterke sosiale- og økonomiske forskjeller. Prosentvise reguleringer fører til at de med høy alderspensjon og uføretrygd får mer i oppgjørene enn dem med lav pensjon og trygd. Forhandlinger gir derimot muligheten til omfordeling innenfor rammen, f.eks. gjennom generelle kronetillegg og lavlønnsstillegg, slik som er vanlig i lønnsoppgjørene.

TBU-rapporten, *NOU 2023: 13*, viser at pensjonsreguleringen de siste 10 årene (2013-2022) har gitt en realvekst på -0,3 prosent i gjennomsnitt per år (se Tabell 10.5). Pensjonistenes kjøpekraft er altså svekket de siste ti årene.

Ved å oppheve underreguleringen og innføre forhandlinger kan vi sikre at inntektene til alderspensjonistene og trygdede ikke sakker akterut, og at vi har virkemidlene for å øke kjøpekraften, utjevne forskjeller og å utrydde fattigdom.

Løft av de laveste pensjonene

Vi krever at satsene for minste pensjonsnivå løftes over fattigdomsgrensen etter EU-definisjonen (EU60). Dette er nødvendig for å utjevne inntektsforskjeller blant pensjonistene, redusere fattigdom og gi økt livskvalitet.

Det er uverdigg at noen må leve med en så lav inntekt at de ikke har råd til varer og tjenester som resten av samfunnet tar for gitt. Noe av det som kjennetegner Norge som et godt land å bo i er at vi har små forskjeller. For å styrke dette er det nødvendig å løfte dem som har minst opp til et høyere inntektsnivå. Vi ser med stor bekymring på den økende fattigdomsproblematikken i Norge, som er forsterket av den kraftigste prisveksten på flere tiår.

Fattigdomsgrensen etter EU60 anslås per 1. mai 2023 til 282 035 kroner for enslige, og 211 501 kroner for samboende (kilde: Arbeids- og inkluderingsdepartementets brev til Stortingets president, 28.02.2023). Samtidig anslås minste alderspensjonsnivå til 256 424 kroner for enslige, og 187 351 kroner for samboende med lav sats, per 1. mai 2023. Det vil si 25 611 kroner under fattigdomsgrensen for enslige, og 24 150 kroner for samboende. Dette vil også gi en noe mindre økning av pensjonsnivået for dem som i dag ligger noe over minstepensjon, men under fattigdomsgrensen slik at disse også overstiger fattigdomsgrensen.

Minstepensjonister i par blant uføretrygdede og «ung ufør», vil etter reguleringen ligge noe over EUs fattigdomsgrense mens enslige fremdeles vil ligge under fattigdomsgrensen. Disse gruppene har lav livsløpsinntekt som følge av redusert eller ingen yrkesaktivitet. Mange har i tillegg store ekstrakostnader som følge av sin funksjonsnedsettelse. I tillegg er skjermingstillegget for uføre født etter 1953 tatt bort, og levealdersjusteringen vil gjøre mange til minstepensjonister ved inngangen til alderspensjon.

Når minstepensjonen og minsteytelsen for uføre øker, er det viktig at det ikke gir reduksjon av andre ytelser. Vi ber om at det tas hensyn slik at bostøttemottakere ikke får lavere bostøtte når minstepensjonen øker. Bostøtteordningen gir allerede begrenset dekning for de som sliter på boligmarkedet. Funksjonshindrede har i mange tilfeller behov for tilrettelagte leiligheter og ekstra varme. Dette fanges ikke godt nok opp av dagens bostøtteordning. Vi kan gi et eksempel fra Sandnes kommune. Der er grensen for husleie som gir kompensasjon gjennom bostøtteordningen for en enslig uføretrygdet kroner 8.000 og inntektsgrensen er på kroner 25.908. Et søk i Finn base for utleieleiligheter i hele Sandnes kommune viser at det ikke finnes en eneste tilrettelagt leilighet for utleie til 8000 kroner eller mindre.

Det er også viktig at fribeløpet for skatt på alderspensjon øker i tråd med økningen av pensjonen i trygdeoppgjøret slik at man opprettholder prinsippet om at minstepensjonen er unntatt skatt. Økt minstepensjon må heller ikke spises opp av økte kommunale utgifter på nødvendige helse- og omsorgstjenester. Vi ber også om at mottakere av offentlig tjenstepensjon ikke får samordnet bort sine tjenstepensjoner når minsteytelsene øker. Uten å ta slike hensyn vil mange minstepensjonister og uføretrygdede med minsteytelse, oppleve at det gis med den ene hånden – og tas med den andre. Da får ikke målgruppen den reelle økningen de trenger.

Uføres alderspensjon må skjermes mot levealdersjusteringen

Etter Folketrygdlovens paragraf 19-9 a, skal alderspensjonen til uføretrygdede som er født mellom 1944-1953 skjermes mot virkningen av levealdersjusteringen. Uføre har ikke muligheten til å velge å kompensere for levealdersjusteringen ved å stå lengre i jobb. Organisasjonene krever at også kullene født i 1954 og senere, blir skjermet mot levealdersjusteringen ved overgangen fra uføretrygd til alderspensjon. I Hurdalsplattformen lover regjeringspartiene å «gjeninnføre et skjermingstillegg for uføre som blir alderspensjonister».

Pensjonistene må kompenseres for etterslepet fra 2021

Vi viser til fjorårets trygdeoppgjør hvor regjeringen oppregulerte pensjoner under utbetaling på en måte som halverte effekten av avviket mellom den anslåtte og faktiske lønnsveksten fra 2021. Resultatet ble en innsparing på 2,2 milliarder kroner. Disse pengene krever vi etterbetalt i år, og foreslår at de øremerkes et løft av de laveste pensjonene, i tråd med vårt foregående krav. Alle som har en pensjon under fattigdomsgrensen (EU60) må gis et løft.

Vi viser videre til protokolltilførselen fra møtet i «engere utvalg» 31. mars 2023:

Pensjonistforbundet (SAKO-Samarbeidet), Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO), Landsforbundet for offentlige pensjonister (LOP) og Senior Norge viser til Stortingets vedtak om å regulere pensjon med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, men ikke høyere enn lønnsveksten i 2021. Avviket mellom forventet og faktisk lønnsvekst i 2021 ble 1,1 prosentpoeng. Til tross for protester fra samtlige organisasjoner valgte regjeringen i trygdeoppgjøret i 2022 å korrigere avviket fra 2021 slik at det kun fikk halv effekt, tilsvarende 0,55 prosentpoeng. Vi mener det var feil av regjeringen å ikke gi full korreksjon for avviket i fjor, og vi gjentar kravet om full korrigerings i år. Vi krever at de resterende 0,55 prosentpoengene av det opprinnelige avviket på 1,1 prosentpoeng fra 2021 kompenseres i årets trygdeoppgjør, slik at pensjonistene får en inntektsutvikling i tråd med Stortingets vedtak.

Vennlig hilsen

Jan Davidsen
Forbundsleder, Pensjonistforbundet

Tom Tvedt
Styreleder, SAFO